

Skattesvinn

Av uppborrdirektör Nils Gottliebsson

LS har jämlikt stadgande i 45 § UK att, efter debitering av den slutliga skatten, till Lst översända förteckningar över sådana skattskyldiga med överskjutande preliminär skatt, vilkas taxering anses böra undersökas. Resultatet av denna undersökning blir antingen negativt, d v s taxeringen ändras inte, eller positivt. I det senare fallet hinner ändringen antingen ske så snabbt att den kan beaktas å slutdebetsedeln eller också senare, varvid överskottsskatten helt eller delvis får innehållas i avvaktan på slutligt besked.

I ett meddelande i augusti 1955 uttalade RRV att, om inte annat föreskrives av vederbörande Lst eller i särskilda fall föranleds av omständigheterna, bör på förteckningarna upptagas de fall, då överskottsskatten utgöres av A-skatt och uppgår, om den skattskyldige taxerats eller kan antagas ha taxerats med ledning av deklaration, till minst tio procent av den slutliga skatten, dock lägst 300 kronor, och eljest till minst 100 kronor, och därjämte de fall, då överskottsskatten utgöres av B-skatt och den skattskyldige icke taxerats.

I Stockholm har gränsbeloppen successivt höjts under årens lopp och i år och förra året har tillämpats följande.

På förteckningarna, som går under benämningen stopplistor (egentligen namnet på det ex som återgår till LS), upptages

1) skattskyldig som icke åsatts taxering och för vilken överskottsskatten (A- eller B-skatt) uppgår till 500 kronor eller mera;

2) skattskyldig mantalsskriven utom Stockholm men som skall taxeras i Stockholm för garantibelopp för fastighet om överhuvud överskottsskatt föreligger;

3) skattskyldig som åsatts skönstaxering och för vilken överskottsskatten (A- eller B-skatt) uppgår till 500 kronor eller mera; samt

4) skattskyldig som åsatts taxering efter deklaration och för vilken överskottsskatten utgöres av A-skatt och uppgår till minst tio procent av den slutliga skatten och till minst 800 kronor.

Med dessa grunder omfattade förteckningarna till ÖÄ år 1960 19.263 fall. De från ÖÄ återgående listorna upptog 847 stoppfall. I 660 av dessa fall har till dags dato (1/11 61) taxeringen höjts så, att ytterligare skatt påförts till ett belopp av 647.163 kronor.

En analys som gjordes på ett tidigare stadium, då 579 fall slutbehandlats och föranlett T-skatt till ett sammanlagt belopp av 542.533 kronor, gav vid handen att detta belopp fördelade sig på följande sätt.

Belopp	Antal fall
1— 499	201
500— 999	223
1.000—4.999	147
5.000—9.999	6
10.000—	2
	<hr/>
	S:a 579

Sammanfattningsvis kan alltså för år 1960 konstateras att undersökning av i runt tal 20.000 taxeringar ledde till höjd taxering i runt 650 fall med en ytterligare skatt av runt 650.000 kronor.

Tidigare år, då delvis andra regler gällde, utvisar i stort sett samma slutresultat som år 1960. Handläggningen av årets stopplistor pågår ännu då detta skrives.

Vad skall man nu draga för slutsatser

av de anförda siffrorna? Ja, det allmänna omdömet måste bli att taxeringen i första instans inte är vad den borde vara. Detta är ingen nyhet men det är kanske överraskande att bristfälligheterna är så pass omfattande och leder till ett potentiellt skattebortfall i sådan utsträckning. Eljest är nog behovet av eftergranskning djupt känt oavsett vad som framkommer till följd av stopplistorna.

Man måste vidare konstatera att vad som uppenbaras genom den speciella undersökning varom här är fråga inte leder till upptäckt av falskdeklaration o dyl utan till rättande av felbedömningar eller av tekniska brister vid taxeringen, alltifrån helt underlåten taxering trots deklaration och kontrolluppgifter till felräkningar. Nu är det väl sannolikt att med den givna utgångspunkten — överskottsskatt av viss storlek — undersökningen ger ett annat och större resultat än om man utväljer 20.000 taxeringar vilka som helst och undersöker dessa. Men även om detta beaktas synes det uppenbart att ett mycket betydande skattsvinn på grund av otillfredsställande taxering föreligger. Vi har i Stockholm i runt tal 560.000 taxeringar och även om man på varje 20.000-tal räknar långt mindre skattebortfall än det ovanangivna kommer man till stora belopp: 5 mkr, kanske mera. Är förhållandena desamma över hela landet skulle det kunna hävdas, att en genomgående eftergranskning skulle kunna medföra ytterligare skatt på till ett belopp av flera tiotal mkr.

Märk väl att det sagda inte innebär att kåren av taxerare generellt klandras. Där lär väl liksom i varje större kår förekomma slarv och lättvindigt arbete men felaktigheterna torde i huvudsak få tillskri-

vas naturlig brist på kunskap och rutin (hos nya taxerare), anhopning av material vid periodens slut med ty åtföljande tidsbrist o s v.

Boten är given: eftergranskning. Helst under pågående taxeringsperiod så att felaktigheter omedelbart kan avhjälpas, men detta torde vara svårt att arrangera i någon större omfattning. Den fasta personalen vid länsstyrelserna lär väl heller inte rätta till för en eftergranskning senare i större skala. En utväg synes då vara att uppdrag att eftergranska lämnas även extra arbetskrafter. Jag syftar på möjligheten att låta ett antal av taxeringsordförandena och kronoombuden (de kunnigaste och mest rutinerade) biträda med eftergranskning på fritid på enahanda sätt som vid taxeringen. Denna eftergranskning borde igångsättas tidigt på hösten efter semestrarna och drivas med force så att mestparten av resultaten kan tagas av PN i sådan tid att de kan beaktas på slutdebetsedlarna. Merkostnaden i form av arvoden till eftergranskarna (ej för snålt tillmätta!) och för ökat arbete hos PN uppväges mångdubbelt av den ökade skatteintäkten. Förslaget kunde väl få prövas i Stockholm, som givit upphov till denna betraktelse. Det har i den offentliga debatten mer än en gång framhållits att eftergranskning inte ensidigt bör inriktas på överskottsfallen utan också omfatta kvarskattefallen, så att alla behandlas lika. Detta önskemål skulle tillgodoses om granskningen vidgades på sätt här förordats.

Förkortningar:

LS = Lokal skattemyndighet.
UK = Uppbördskungörelsen.
RRU = Riksräkenskapsverket.